

De Key Editor heeft nu ook een erg handige Inspector met bijvoorbeeld alle quantize-functies bij elkaar

De orkestbak in Cubase is helemaal vernieuwd en klinkt verrassend goed

nu makkelijker geworden. Dit is een techniek die bij akoestische opnamen al jaren gangbaar is; een minder goed opgenomen bassdrum wordt dan bijvoorbeeld vervangen door een beter klinkende sample uit een library.

Compositing en multitrack

Compositing of comping is een techniek die al zo oud is als de multitrackopname. Een vocalist, gitarist of andere solist neemt verschillende versies (takes) op van een solo-performance. Geen van de afzonderlijke opnames als geheel is helemaal perfect, maar er is wel een perfecte take samen te stellen met onderdelen van de verschillende takes. Het knip- en plakwerk dat daarvoor nodig is, noemt men in de studio-wereld compositing of comping. Met de functie Lanes in Cubase 6 wordt dat proces een stukje eenvoudiger gemaakt, omdat je de goede delen op de verschillende Lanes nu alleen maar hoeft aan te klikken.

Audiotracks zijn in Cubase 6 nu ook te groeperen, zodat ze makkelijker tegelijk kunnen worden bewerkt. Je zou dit kunnen zien als soort virtuele subgroep, maar je kunt ook para-

meters van zo'n groep voor alle tracks tegelijk bewerken. Als je bijvoorbeeld het volume van één van de tracks in een groep aanpast, volgt het volume van de andere tracks, maar dan wel naar verhouding, zodat de balans binnen de groep intact blijft.

Nog een keer HALion

In Cubase 4 en 5 zat al de virtuele sample-player HALion ONE, met een groot aantal algemeen bruikbare instrumentklanken uit onder andere de gm-standaard. Deze klanken zijn afkomstig uit de samplepool van Yamaha die ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld de Motif workstations. In Cubase 6 vervangt HALion Sonic SE het oude HALion ONE. Sonic SE is een vereenvoudigde versie van het commerciële

- INFO**
- **Prijzen incl.:**
- Cubase 6 Full Version: € 599,-
- Update vanaf Cubase 4 of Cubase 5: € 149,-
- Cubase Artist 6 Full Version: € 299,-
 - **Distributie:** Steinberg Media Technologies GmbH
 - **Internet:** www.steinberg.net

verrijkbare instrument HALion Sonic (zie Interface 144). De vraag is dan of projecten die met HALion ONE in Cubase 4 en 5 zijn gemaakt nog steeds compatibel zijn met Cubase 6. De volledige versie van Cubase 6 installeert HALion ONE niet automatisch, maar bij een upgrade van Cubase 4/5 naar 6, blijft HALion ONE gewoon aanwezig. Nieuwe gebruikers van Cubase 6 kunnen HALion ONE echter ook als gratis add-on installeren. Het is de vraag of dat nodig is, want HALion Sonic SE bevat alle klanken van HALion ONE en nog veel meer. Compatibiliteit met oudere projecten is op dit punt dus goed geregeld.

Stap vooruit

Zoals gezegd is HALion Sonic SE een kleinere broertje van de commercieel verkrijgbare HALion Sonic. De SE-versie maakt gebruik van dezelfde engine, is ook 16-voudig multi-tilbraal, maar heeft veel minder mogelijkheden om de klank naar je hand te zetten. Als we HALion Sonic SE echter vergelijken met zijn voorganger HALion ONE is dit nieuwe gratis bijgeleverde workstation een grote stap vooruit. In HALion ONE kun je erg weinig aan de klank editen; er is een beperkt rijtje parameters dat bij elke klank is voorinsteld. HALion Sonic SE heeft weliswaar geen volledige set synth-parameters maar je kunt voor elke klank wel toonhoogte, filter-cutoff en resonance en eenvoudige envelopes voor filter en amp instellen. Bovendien heb je een uitgebreide effectsectie met vier effectslots en een mastersectie. Elke klank heeft ook nog inserteffecten, maar die kun

Meer expressie

Van de derde generatie Cubase verscheen onlangs versie 6. We keken kritisch wat Steinberg voor nieuwe functies heeft toegevoegd en of de upgrade de moeite loont.

door Eppo Schaap > eppo@interface.nl

W e kijken in dit artikel vooral naar de nieuwe functies en uitbreidingen van Cubase 6 ten opzichte van zijn voorgangers. Bij die nieuwe functies valt op dat Steinberg veel aandacht heeft geschonken aan 'de band'. Er zijn verschillende functies toegevoegd die specifiek gericht zijn op het maken van multitrackopnamen met drums, gitaar, solo-instrumenten en zang. Maar er zijn ook uitbreidingen voor de miccomponist en loop-georiënteerde gebruiker.

Uiterlijk

Zoals gebruikelijk bij Steinberg heeft deze nieuwe versie ook weer een nieuwe look gekregen. De vormgeving is gemoderniseerd en als gebruiker heb je weer iets meer invloed op hoe alles eruitziet. De nieuwe vormgeving valt het eerst op bij de Inspector, links op het scherm. Alles werkt wat soepeler dan voor-

heen en de overzichtelijkheid is erop vooruitgegaan.

In de Key Editor vind je nu ook een Inspector, en dat is meer dan een cosmetische uitbreiding. Deze Inspector combineert de nieuwe functies van VST Expression 2 met een aantal bestaande bewerkingsfuncties uit het midimenu. Zo is er bijvoorbeeld een apart uitklapmenu met de uitgebreide quantize-functies overzichtelijk bij elkaar. Je ziet in een 'timingschema' grafisch wat er gebeurt, net als in de Quantize-dialog uit Cubase 5 en eerder. Ook lengtebewerkingen (onder meer overlap, legato en sustain pedal to note length) en toonhoogtebewerkingen (transponeren, materiaal aan specifieke toonladders aanpassen) hebben een eigen afdeling in deze Inspector.

Hits en audio

Minder opvallend, maar wel belangrijk, zijn de nieuwe functies die Cubase 6 onder de audiomotorkap heeft te bieden. Naast de

timestretching-algoritmes uit eerdere versies, waaronder het uitstekende MPEX algoritme van Prosoniq, maakt Cubase nu ook gebruik van de hoogwaardige Elastic algoritmes van Zplane. Deze vind je ook terug in veel andere bekende programma's, zoals FL Studio, Independence, Vegas, de producten van Uberschall en natuurlijk in de producten van Zplane zelf.

Cubase 6 heeft daarnaast ook nieuwe algoritmes voor automatische time- en transient-detectie om loops te kunnen analyseren. Deze kun je goed gebruiken met de nieuwe functie voor het vervangen van individuele drumhits. Loops analyseren op transients kon Cubase al, maar het vervangen van specifieke drumhits is

Nootlengtebewerkingen bij elkaar in de Inspector van de Key Editor

Windows XP

Steinberg garandeert alleen 100% werking van Cubase 6 onder Windows 7 en Mac OSX 10.6. Windows XP en Vista worden niet officieel ondersteund, en hiervoor geeft Steinberg dus ook geen support. Wij hebben Cubase 6 echter uitgetest onder Windows XP, en met goede resultaten. In eerste instantie wilde een aantal componenten, waaronder HALion Sonic SE, niet onder XP installeren. Als je echter tijdens installatie in de dialoog die verschijnt de optie 'Mijn computer en gegevens beschermen tegen ongeoorloofde activiteiten van computerprogramma's' afvinkt, lukt het wel.

Als je door de VST Amp Rack presets bladert, komt de ene na de andere zeer bruikbare klank langs

On axis, off axis en een mix van twee microfoons; het kan allemaal in het VST Amp Rack

Effectpedaaltjes zijn nieuw in Cubase

van bestaande vintage versterker- en speakerkastmodellen; ongetwijfeld gestimuleerd door de concurrentie op dit gebied. De acht versterkers klinken goed en realistisch en ze reageren lekker dynamisch op je spel. Helemaal nieuw voor Steinberg zijn de stomp boxes; virtuele effectpedaaltjes die op twee plaatsen in de signaalketen kunnen worden geplaatst. Er zijn er zestien met effecten variërend van wahwah, compressor, tape delay, fuzz en distortion tot reverb, octaver en eq. Het zijn overigens geen imitaties van bestaande pedalen. In de mastersectie vind je nog een stemapparaat en een 3-bands eq.

Als je door de VST Amp Rack presets bladert komt de ene na de andere zeer bruikbare klank langs. Weinig extreme gimmicks, wel veel praktisch bruikbare sounds. De versterkers en effecten bieden een behoorlijk compleet arsenaal, maar we zijn de laatste jaren erg verwend door de concurrentie. Zo ontbreekt een veergalm en de mogelijkheid het bereik van het wahwah-pedaal in te stellen. Dit laatste effect kun je trouwens via de Quick Controls (zie verderop) ook prima realtime met een midivolumepedaal bedienen.

Loopstampot 2.0

Het virtuele instrument Loopmash werd in Cubase 5 geïntroduceerd. In Loopmash kun je een aantal geslicete audioloops tegelijk afspelen en met toevalsfuncties (wel verregaand te beïnvloeden) combinaties van deze loops maken. Je bepaalt welke loop de Master is en in hoeverre slices van de andere loops aan de mix worden toegevoegd, of zelfs de slices van de masterloop vervangen. Daarnaast kun je de volumes mixen en de toonhoogte van loops aanpassen.

je controller worden aangepast. Afhankelijk van de versie van Cubase (Cubase of Cubase Artist) worden er tot 950 programma's meegeleverd die gebaseerd zijn op Basic, Pro of Artist samplesets. Ze omvatten een breed scala aan klanken; van piano's, (bas)gitaren, trompetten, orgels, accordeons en fluiten tot goede synthleads, -bassen, pads en diverse akoestische en elektronische drum- en percussiekits. Het aanbod is uitgebreider en avontuurlijker dan in HALion ONE, en de kwaliteit is eigenlijk verrassend goed. Wel jammer is dat er geen complete multitimbrale set-ups van zestien instrumenten kunnen worden opgeslagen als preset.

Clean, scheur of wah

Het zal elektrische gitaristen goed doen te horen dat de virtuele gitaarset-up in Cubase 6 is uitgebreid. Cubase 5 had al een zeer bruikbare gitaarversterker met speakersimulaties; in Cubase 6 is dit verder uitgewerkt onder de naam VST Amp Rack. Waren de versterkermodellen en speakers in Cubase 5 nog neutraal; Steinberg heeft nu gekozen voor het imiteren

De nieuwe gitaarstudio van Cubase

Het paneel van VST Amp Rack kan ook worden verkleind, waarbij je toch snel de inhoud van alle secties kunt zien.

advertentie

De ingrediënten voor de loopstampot met Loopmash 2 kun je nauwkeurig zelf bepalen.

Twaalf instructievideo's vergemakkelijken de instap, maar maken het ontbreken van een gedrukte handleiding niet goed

Loopmash 2 heeft er een aantal interessante functies bij gekregen. Zo zijn er natuurlijk nieuwe scenes, waarvan het aantal is verdubbeld naar 24, maar er kunnen ook slice-gebaseerde effecten worden toegepast. Deze kun je, net als de scenes, realtime met toetsen vanaf een keyboard of controller activeren. Je kunt op de slices effecten toepassen als mute, reverse, staccato, scratch, backspin, slowdown, tape-start en -stop, slurs en stutters in verschillende snelheden. Undo/redo wordt nu gelukkig ondersteund, maar het is ook mogelijk slices naar een nieuwe track te slepen en zo een eigen drum-compositietrack samen te stellen met onderdelen uit andere loops.

Slices kunnen zelfs naar de drummachine Groove Agent ONE worden gesleept. De keuzes die Loopmash 2 maakt zijn verder te beïnvloeden dan in de eerste versie. Zo kun je na een rechtsklik op een slice aangeven of de slice altijd moet afspelen (alleen masterloop), nooit samen met een andere slice mag klinken (alleen masterloop), nooit gebruikt mag worden of hogere voorrang krijgt bij selectie door Loopmash 2.

Midi leert bij

Cubase had in de Inspector al een Quick Control paneel, waarmee je veelgebruikte midicontrollers naar virtuele instrumenten kon sturen. Dit is nu gemoderniseerd en van enkele handige functies voorzien, zoals midi learn. Klik op de knop Learn en beweeg de parameters die je het meest gebruikt in de plug-in interface of mixer; je kunt ze nu een voor een koppelen aan de acht schuifregelaars in Quick Control.

Via het device Quick Controls (menu Devices > Device Setup) kun je deze schuifregelaars

SPECIFICATIES

- audio/midi-opname, bewerking en mix tools
- drumbeperking deluxe met tempo detectie, audio-quantize en drum replacement
- snel multitrack-opname-systeem
- Track Edit Groups
- VST Expression 2
- VST Amp Rack
- HALion Sonic SE virtual instrument
- LoopMash 2
- VariAudio
- pitch correctie
- verbeterde Quick Controls
- verbeterde Key Inspector
- onbeperkt aantal audio-tracks (Cubase) of 64 tracks (Artist) tot 192kHz
- 5.1 surround (Cubase)
- AudioWarp voor time-stretchen en pitchshiften in realtime
- Volledige muzieknotatie en score printen (Artist alleen basic)
- MediaBay bestand- en presetmanagement met VST Sound support
- Project Assistant met sjablonen
- 2 uur videotutorials

vervolgens ook weer vanaf je externe midicontroller besturen, ook via midi learn. Als de faders in Quick Control zelf via rechtsklik ook een midi learn-functie hadden, zou het nog makkelijker werken.

Handig systeem

Een stapje verder gaat VST Expression 2. Deze techniek werd al eerder geïntroduceerd, maar is verder doorontwikkeld. Hiermee heeft de vst-standaard ook versie 3.5 bereikt. VST 3.5 ondersteunt de nieuwe expressiefuncties. Het grootste verschil met VST Expression 1 is dat je nu diverse controllers gericht kunt toepassen op afzonderlijke noten. Dit is in eerste instantie bedoeld om akoestische instrumenten natuurgetrouw tot in detail te kunnen bespelen en programmeren.

Via Note Expression kun je controllerwaarden direct bij een noot in de Key Editor tekenen. Gelijktijdig klinkende noten kun je daarbij verschillende waarden toewijzen. Daarmee stijgt

VST Expression boven de midistandaard uit, want daar kan dit alleen met velocity en polyfone aftertouch. Velocity kan alleen aan het begin van een noot worden bepaald en polyfone aftertouch wordt zelden ondersteund.

Tot nu toe is VST Expression veel voor orkestinstrumenten gebruikt, zoals in HALion Symphonic Orchestra, en in combinatie met uitvoeringstekens in een klassieke notatie-partituur is dit een handig systeem. Maar je kunt hiermee bijvoorbeeld ook een akkoord van een synthesizer per noot een aparte filtersweep geven. Nu maar hopen dat andere ontwikkelaars dit ook in hun VST 3.5-instrumenten gaan ondersteunen. Je kunt het in Cubase 6 uitproberen met de bijgeleverde demo van HALion Symphonic Orchestra. HALion Sonic SE bevat ook een aantal patches waarmee dit werkt, maar het is ook goed toepasbaar met VariAudio, de toonhoogtemanipulator en -corrector die in Cubase 5 werd geïntroduceerd.

Praktijk

Cubase is in de loop der jaren (22 om precies te zijn) steeds gebruiksvriendelijker geworden. Het blijft echter een uitgebreid programma waar heel veel functies in zitten die je moet leren kennen. Vooral nieuwe gebruikers zullen er een flinke kluit aan hebben. Tot nu toe werd bij Cubase altijd een volledig gedrukte handleiding geleverd, ook voor de gevorderde functies. Steinberg heeft besloten dit niet meer te doen en de volledige handleiding alleen als pdf-bestand bij te leveren. Persoonlijk vind ik dit een nadeel bij een zo uitgebreid programma in deze prijsklasse. Mijn ervaring is dat je door het lezen van de handleiding op papier het programma op de lange duur toch steeds verder leert beheersen, terwijl je je daar tijdens het werken achter het scherm vaak geen tijd voor kunt geven. Om dit enigszins op te vangen levert Steinberg bij Cubase een twaalfal (Engelstalige) instructievideo's die een flink aantal functies in beeld en geluid uit de doeken doen. Dit vergemakkelijkt de instap en is een prijzenswaardig alternatief, maar het kan de volledige handleiding niet vervangen.

Conclusie

Cubase 6 voegt met nieuwe multitrackbewerkingfuncties, drum replacement, VST Amp Rack, VST Expression 2, nieuwe Key Editor, Loopmash 2 en last but not least HALion Sonic SE genoeg nieuwe functies toe om een interessante update te bieden, zowel voor het werken met audio als het bewerken van loops of het componeren via midi- en vst-instrumenten. Het programma is daarmee completer en expressiever geworden dan het al was. ■

HET OORDEEL

- + volledig productpakket met goede virtuele instrumenten
- + uitgebreide multitrackmogelijkheden
- + drumreplacing en comping
- + HALion Sonic SE
- + VST Expression 2
- geen volledige gedrukte handleiding
- geen officiële ondersteuning voor Windows XP en Vista
- geen complete combinaties in HALion Sonic SE te laden of op te slaan

Elke knop in HALion Sonic SE kan via midi learn gemakkelijk aan een midicontroller worden gekoppeld

✓ Onbetwiste klankkwaliteit
 ✓ Geschikt voor elke DAW
 ✓ Bewezen betrouwbaarheid
 ✓ 32 I/O's voor nog geen € 2.800,-*

Nu ook met USB optie!

W www.lynnastudio.com Verkrijgbaar via de professionele audio-afkhandel

HELIOS THE AUDIO CLASSIC